

Deze zomer liep ik een oude schoolvriend tegen het lijf, die nu schipper op een kotter is. Het begon met een gekscherend praatje zo van.. "ik ga eens een keertje met je mee.." Het resultaat was, dat ik op een stralende dinsdagmorgen op de kade van IJmuiden stond.

Aan de motor van de kotter werd nog wat gesleuteld, maar na een proefvaartje in de buitenhaven ging het toch de zee op. Een "blakstil" zeetje heeft dat voordeel dat de landrot geen last van zeeziekte krijgt, maar het nadeel dat er weinig vogels te zien zijn. Dat was toch eigenlijk het doel van de reis. Wat Visdiefjes vlogen boven de haven, maar het was al tegen de avond voor de eerste Jagers zich lieten zien. Eerst een Kleine Jager, voor de boot langs en een uurtje later een Grote Jager, die wat achter het schip lummelde.

De kok, volijverig met raadgevingen omtrent zeeziekte en andere ongemakken, voor-spelde voordat het donker zou worden "Malle mokken". Nu, dat kwam uit. Zo'n mijl of 60-70 uit de kust kwamen de eerste Noordse Stormvogels in zicht. Vogels, die verder steeds om het schip bleven hangen en de vis, die naast het schip viel, weg kwamen halen.

Deze eerste avond namen de opvarenden er hun gemak van. Bij een "beetje" (borreltje) werd er zwaar geboomd en kwamen de sterke verhalen los over enorme vangsten. De "prenter", de man die een reisje mee gaat, wordt duidelijk gemaakt, dat hij wel geluk moet brengen wil hij niet overboord gezet worden.

De volgende morgen vroeg, werd bij de schipper op de brug het instrumentarium bekeken. Bij het naderen van de visgronden, onder de kust van Engeland, wordt het echolood aangezet. Een schrijvertje slaat uit als er vis onder het schip zit. Later - tijdens het vissen - merk je dat zo'n schipper wel haast van ijzer moet zijn. Hij staat dan zo'n uur of 40-50 achter elkaar op de brug, bedient het roer, houdt de radar bij, let op het echolood en spreekt met de mobilfoon met de schippers van de omringende schepen.

Dat vissen startte om een uur of tien. Het echolood gaf wat kleine scholen vis aan, zodat de schipper besloot de laatste vijftig mijl naar de kust vissend af te leggen. Er werd gevist met twee schepen met daartussen het net. Met een zware ca. 100 meter lange kabel aan het voorschip worden de schepen met elkaar verbonden. Spannen noemt men deze wijze van vissen. Vanaf 6 uur 's morgens waren er vogels om het schip te zien. Jan van Genten kwamen aanvliegen, zagen dat er nog niets te halen viel en verdwenen weer. Enkele Noordse Stormvogels hingen achter het schip met bijna bewegingloze vleugels. Van de meeuwen was de Drieteenmeeuw de meest algemene. En dan de Jagers. Voornamelijk Kleine Jagers in de donkere fase. Meestal laag over het water voortsnellend en soms een Drieteenmeeuwte achtervolgend. Wat later op de dag enkele Grote Jagers. Lompe vogels met grote witte plekken op onder- en bovenkant van de vleugels. Deze jagers heb ik geen meeuwen zien achtervolgen. Net als de Meeuwen en de Noordse Stormvogels aasden ze op de overboord vallende haring.

Verder waren de hele reis weinig andere soorten te zien. Enkele Visdiefjes en wat later op de middag drie Bontbekpleviertjes. Op het dek kwam een Bonte Vliegenvanger wat uitrusten. Een kort intermezzo op de reis naar het zuiden.

Er werd gevist op haring en die was er genoeg. Het was de tijd van de kuitzickers, zoals de vissers ze noemen. De haring klont dan in grote scholen bij elkaar en is op het punt kuit te gaan schieten. Naast haring wordt niet veel andere vis gevangen.

Wat makreel en horsmakreel, wat meer poon en een twintigtal jonge kabeljauwen.

Eenmaal viste ik een harder en een scholletje uit de hoop. Met de eerste trek kwamen een stuk of tien kleine haaien mee. Ik dacht dat hondshaaien waren, ongeveer 75 tot 100 cm lang en al vervaarlijk scherpe tanden.

Er werd die nacht door gevist wat voornamelijk bestond uit het proberen het stampvolle net bij stukjes en beetjes binnen te krijgen en de vis in het ijs weg te werken.

De Noordse Stormvogels lijken wel halve nachtvogels te zijn. In het licht van de lampen waren ze de hele nacht om het schip heen te zien, profiterend van de vis die uit het net viel. Het werk ging ook die morgen door een enkele keer onderbroken door een hap eten en wat koffie.

Het weer bleef schitterend. Hoewel het zicht wat matig was, kwam de kust van Engeland toch een enkele keer in zicht. Geen witte krijtrotsen, maar een hoge donkere kustlijn.

Er werd steeds gevist op 6 mijl uit de kust. Binnen deze grens mag door buitenlanders niet gevist worden. Er staan zware sancties op overtreding van de wet en de schipper houdt met de radar deze 6-mijlsgrens dan ook nauwlettend in de gaten.

Een groots gezicht is het gedrag van de Jan van Genten. Zij hangen op een hoogte van een meter of zes boven het water, zien een Meeuw of een Stormvogel die een vis bemachtigd heeft, en stoten dan naar beneden. De oorspronkelijke bezitter van de vis maakt wel dat hij weg komt en laat de vis aan de Gent over.

Rondom het middaguur riep een der opvarenden: "Een hille aan stuurboord!!". Het bleek een kleine walvis te zijn, die met tussenpozen van enkele minuten boven kwam. Het beest had een lengte van ongeveer drie meter en spoot een enkele keer een straal lucht met water omhoog. De kok legde me uit dat het een "Hillegonde" betrof, die door de vissers ook wel "Kees" wordt genoemd. Hij vertelde dat het al enkele jaren geleden was, dat ze voor het laatst zo'n "hille" hadden gezien. Het schijnt zo'n jaar of twintig geleden een vrij algemene verschijning te zijn geweest. Je hoort nog wel eens de uitdrukking "Hij stinkt als een Kees". Dit komt van deze walvis. De lucht die hij uitblaast, schijnt niet erg welriekend te zijn. Zover ik het heb kunnen nagaan betrof het hier een Butskop. Een tandwalvis, die, in tegenstelling tot de baleinwalvissen, die van kleine garnaalachtige diertjes leven, voornamelijk vis en inktvissen eet.

Zo'n inktvisje, ik denk een "Sepia", trof ik aan in de bek van een gevangen kabeljauw.

Ja, en zo werd dan de thuisvaart weer aanvaard. Er was best gevangen, dus de "prenter" hoefde niet overboord, wat een hele geruststelling was.

Vogels zijn er niet veel te zien op volle zee. Een Roodborsttapuit verbleef een tijdje op het voorschip en er kwamen wat Visdiefjes voorbij. De schipper wees me er op dat de zee zo schoon was. Dat was mij ook al opgevallen. Zo gauw je een mijl of wat uit de kust bent, is het water glashelder en dat blijft ook zo. Een enkele keer zag ik wel wat olieresten op het water. Een positief geluid in deze tijd.

Het binnenlopen in de haven van IJmuiden sloot een ervaring af die ik een ieder kan aanraden dit ook eens te gaan doen.

W. Baalbergen

EEN STUKJE GESCHIEDENIS

Vrouwen en meisjes van Nederland!!!

De winter nadert weer en met hem het seizoen der wintermodes. Voornamelijk denk ik daarbij aan de winterhoeden, waarvan de garnering meer nog dan 's zomers, uit vogels bestaat: ja men poogt zelfs hoedenvormen in zwang te brengen, die geheel bekleed zijn met de huidjes van allerlei vogels. Zonder twijfel hebben velen uwer nooit gedacht aan de vele miljoenen aardige zangertjes, alle tevens hoogst nuttig, die hiervoor opgeofferd worden, anders was die mode hier allang afgeschaft, vooral als men bedenkt, dat door dit roekeloos uitmoorden van vogels in vele landen rupsen- en insectenplagen zijn ontstaan, waardoor oogsten zijn vernield, land- streken dor en kaal zijn geworden, terwijl daarentegen de vliegen, muggen en ander dergelijk ongedierte zich schrikbarend vermeerderen, schrikbarend vooral daarom, nu de wetenschap heeft uitgemaakt, dat deze dragers zijn van de meest gevaar- lijke ziektekiemen, als die van pest en malaria. Laat ons daarom trachten de vogels, die de natuurlijke vijanden der insecten zijn, zo- veel mogelijk te be- schermen en niet het vangen en doden der vogels te bevorderen, door die ellendige schadelijke mode te handhaven.

"Geen vogels op hoeden meer", moet onze leus zijn.

O, wanneer gij dit niet wilt doen uit liefde voor onze aardige vlugge zangertjes, die onze tuinen en bossen zo opvrolijken, uit bewondering voor hun heerlijk geluid, hun fraaie vederdos, die de natuur zo schoon en schitterend is, of voor hun vlucht zo vol gratie en fraai van lijn, of uit liefde voor uw medemens, die slechts door de vogels in land- of bosbouw hun bestaan kunnen vinden, laat het dan een gevoel van eigenbelang zijn, dat u noopt om geen vogels als garnering te gebruiken, want zonder vogels was de aarde een woestijn.

Uit "De Levende Natuur" van okt. 1900. Brief was van de secretaresse van het Bestuur der Nederlandsche Vereeniging tot Bescherming van Vogels.

(voor de leesbaarheid in de huidige spelling overgezet. redactie)